

Ömer Seyfettin'in 'Zamane Yiğitleri'

Ömer Seyfettin's 'Dare Devils of The Time'

Dr. Öğr. Üyesi Özlem KAYABAŐI*

Öz:

Ömer Seyfettin, Türk edebiyatının ve hikâyeciliğinin önemli yazarlarından biridir. Yaşadığı dönemde meydana gelen siyasî, sosyal değişikliklere rağmen belli bir çizgide kalan, olay anlatımına dayalı hikâyeler yazarak Maupassant tarzı hikâyenin Türk edebiyatındaki öncülerinden biri olur. Ömer Seyfettin'in hikâyeleri pek çok incelemeye konu olmuştur ancak hikâyelerdeki tiplere bakıldığında özellikle iki tipin ön plana çıktığı ve incelendiği görülür: Biri kahramanlık gösteren, cesur, adaletli, millî bilinci yüksek bir tip, diğeri ise özellikle II. Meşrutiyet sonrasında ortaya çıkan yozlaşmış insanların temsilcisi durumundaki aydın tipidir. Bu makalenin konusunu da yazarın hikâyelerindeki kabadayı/külhanbeyi tipleri oluşturur. Deđerlendirmeye esas olan tipler yazarın kendisi tarafından alt başlıkla isimlendirilmiş "Zamane Yiğitleri"dir. "Zamane Yiğitleri" başlığı altında ele alınacak iki hikâyeye vardır: "Cesaret" ve "Düşünme Zamanı". Ancak Ömer Seyfettin'in hikâyeleri tarandığı zaman kabadayı/külhanbeyi tipini ele aldığı üç hikâyeye daha tespit edilir. Bunlar "Hâtiften Bir Seda", "Korkunç Bir Ceza", "Keramet" adlı hikâyelerdir. Bu makalede sözü edilen beş hikâyeye üzerine bir değerlendirme yapılacaktır.

* Dumlupınar Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi e-mail: ozlem.kayabasi@dpu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-8080-8325>

Ele alınan hikâyelerde yazarın anlattığı tiplerin fiziksel görünüşleri, toplum içinde edindikleri/kaybettikleri itibarları, tavırları, konuşmaları da detaylı denebilecek şekilde ele alınmıştır. Verilen bu bilgilerden hareketle Ömer Seyfettin'in hem hikâyelerine konu edindiği zamanın yakın tanıdığı olduğu ve toplumun her kesimini tanıma fırsatının olduğu hem de hikâyelerinin konularını gerçek hayattan aldığı gibi bir sonuca varılabilir.

Ömer Seyfettin bu karakterleri ele alırken gerçeklik unsurunu artıracak şekilde hikâyelerin dilini de değiştirir. Genel olarak İstanbul Türkçesinin hakimiyetindeki hikâyelerden dükkanda çalışan Rum asıllı kişilerin, Anadolu'dan göç eden insanların konuşmalarıkendi ağız özellikleri dikkate alınarak verilir. Dilin belirgin şekilde farklılaştığı yer ise kabadayı/külhanbeylerinin konuştukları bölümlerde ortaya çıkar. Burada hem sokakta konuşulan dil hem de argo canlı bir şekilde yer alır.

Anahtar sözcükler: Ömer Seyfettin, Zamane Yiğitleri, Kabadayı / Külhanbeyi.

Abstract:

Ömer Seyfettin is one of the important authors of Turkish literature and storytelling. He became one of the pioneers in Maupassant-style stories in Turkish literature by writing stories based on narrative of incidents, maintaining a certain angle despite the political and social changes experienced in his lifetime. The stories by Ömer Seyfettin have been the subject of many studies; however, when the stories are analyzed, there are especially two types (characters) that come to the forefront: One of them is the type that is heroic, courageous, fair, highly nationalist; the other is the enlightened type representing the degenerated people that emerged after the Second Constitutional Era. The subject of this article is the rowdy/tough guy type from the author's stories. The main type assessed here is the "Dare Devils of the Time" (Zamane Yiğitleri), named so by the author himself. There are two stories to be analyzed under the title of "Dare Devils of the Time": "Courage" and "Time to Think". However, when we go through Ömer Seyfettin's stories, we can identify three other stories that have the rowdy/tough guy type. These are the stories titled: "A Gentle Voice", "A Horrible Punishment", and "Miracle". The five stories mentioned above will be evaluated in this article.

While approaching these characters in his stories, Ömer Seyfettin also changes the language of the stories in order to make them more realistic. When these stories around these specific types are analyzed, we can see that Ömer Seyfettin tried to surprise the reader through contrast/differences. We can also say that these people are reflected as living characters thanks to detailed descriptions and they represent a certain aspect of life at the time.

Keywords: Ömer Seyfettin, "Dare Devils of the Time", Rowdy / Tough Guy.

Giriş:

Ömer Seyfettin Türk edebiyatının önemli hikâye yazarlarından biridir. Yazdığı hikâyelerle Maupassant tarzının Türk edebiyatındaki öncüsü olmuş, kendisinden sonraki yazarlara da olay hikâyesinin yolunu açmıştır. Kısa sayılabilecek bir ömür sürmesine rağmen geride sayıca oldukça fazla hikâye bırakmıştır. Bu hikâyelerde hem kendi hayatından hem de toplumsal olaylardan hareketle pek çok karakteri ele alır. İnci Enginün, Tahir Alangu, Nâzım Hikmet Polat, Abdullah Şengül çeşitli çalışmalarda Ömer Seyfettin'in hikâyelerindeki tiplerin değerlendirmesini yapmışlardır.

Ömer Seyfettin, hayatında pek çok zorlukla karşılaşır, Yunanlılara esir düşer, savaşların ve siyasi-fikrî mücadelelerin devam ettiği bir dönemde eser vermeye gayret eder. Yaşadığı bu zorlu zamanları da:

“Evet, İtalyan Muharebesi, Balkan Muharebesi... Ben Yanya Kalesi'nde esir oldum. Yunanistan'da bir seneden beri esirlik... İstanbul'a gelip kendimi toplamağa başlayacağım zaman annemin ölümü... Sonra Cihan Harbi... İşte dört senedir bu felaketli harbin müthiş buhranı içindeyiz. Yarım okka ekmek otuz kuruşa satılırken kim edebiyatla uğraşabilir? Ama ben uğraştım... (Anı Defterinden, 1917/18)” (Alangu 2010: 237)

cümleleriyle anlatır. Bu ifadelerden de anlaşılacağı gibi Ömer Seyfettin, şahit olduğu her türlü olayı hikâyelerine konu olarak alır ve bunları yazmaya engel bir unsur olarak görmez.

Makalenin konusunu oluşturan kabadayı/külhanbeyi tipini ele almadan önce yazarın hikâyelerindeki tipler üzerinde duran bazı yazılara değinmek yerinde olur. Bu yazılardan hareketle yazarın kullandığı tipler arasında kabadayı/külhanbeyinin nasıl ele alındığı da açıklanmış olacaktır. Ömer Seyfettin'in karakter ve tip yaratmadaki başarısına dikkat çeken Nâzım Hikmet Polat yazarın hikâyelerinde varolan üç tipten bahseder:

a. Türk tarihinden alıp, “Eski Kahramanlar” ortak üst başlığıyla bir ideal insan olarak işlediği kahraman tipi (“Ferman”, “Kütük”, “Vire”, “Teselli”, “Pembe İncili Kaftan”, “Başını Vermeyen Şehit”, “Kızılelma Neresi?”, “Büyücü”, “Teke Tek”, “Topuz”, “Diyet”).

b. II. Meşrutiyet sonrasında fikrî ve siyasi yönelişlerdeki olumsuzlukları göstermek üzere Efruz Bey adıyla çizdiği şarlatan tipi. (“Hürriyete Lâyık Bir Kahraman”, “Asilzadeler”, “Bilgi Bucağında”, “Tam Bir Görüş”, “İnat/Beyaz Serçe”, “Sivrisinek”).

c. Gündelik hayatın içinde yaşattığı iddiasız, arif, babacan Bican Efendi tipi (“Mermer Tezgâh”, “Tütün, Dama Taşları”, “Makul Bir Dönüş”, “Acaba Ne İdi?”) (Polat 2011: 24-25)

Ömer Seyfettin'in hikâyelerini değerlendiren isimlerden bir diğeri İnci Enginün'dür. Enginün: “mazi ve kahramanlık hasret ve hayranlığı” başlığı altında “bir

de kahramanlığı yükselememiş, deli akan çaylar gibi kaybolmuş yiğitler vardır. "Cesaret" ve "Düşünme Zamanı" adlı hikâyelerinde o, bu tür yiğitleri gülünç durumda gösterdiği gibi, başka hikâyelerinde de bazı kabadayı tipleri çizmiştir" (Engin, 1985: 42) der ve bu karakterlerin iki farklı şekilde anlatıldığını ifade eder.

Olca ÖnerToy "kendisinden önce yazılmış hikâyelerde aile ve mahalle çevresini aşamayan sosyal temalar, Ömer Seyfettin'de toplumun ortak problemleri hâline gelmiştir" (ÖnerToy, 1972: 140) ifadesiyle tema değişimiyle birlikte tiplerin de farklılaşmasına işaret eder. Cehalet ve taassubun ele alındığı hikâyelere "Hâtiften Bir Seda"yı örnek gösterir.

Ömer Seyfettin yazdığı hikâyelerin bazılarında üst başlıklar koyar ve hikâyelerin bu şekilde sınıflanması da mümkün olur. Yukarıda ifade edilenlerin haricinde Ömer Seyfettin'in hikâyelerinde fantezi, yeni kahramanlar, küçük hikâye, halk edebiyatından, tekellümü hikâye, kısa hikâye, olup bitenler, tarihî hikâye, zamane yiğitleri başlıklarını kullandığı görülür. Yapılan incelemelerde dikkatlere sunulan ve toplumsal hayatın içinden bir renk olarak kabul edilebilecek "Zamane Yiğitleri" başlığıyla ele alınan ve değerlendirilmemiş olan kabadayı/külhanbeyi tipleri bu makalenin konusu olacaktır. Bu başlık altında bizzat Ömer Seyfettin'in adlandırması olan iki hikâye vardır: "Cesaret" ve "Düşünme Zamanı". Ancak hikâyeler tarandığı zaman kabadayı/külhanbeyi tipinin anlatıldığı "Hâtiften Bir Seda", "Korkunç Bir Ceza" ve "Keramet" adlı hikâyelerin kişi kadrosunda da bu tipin varlığı dikkati çeker. Dolayısıyla çalışmanın kapsamı bu beş hikâye ile sınırlandırılmıştır. Bu tiplerin hikâye içindeki varlıkları değerlendirilecek, yazarın bu tipler üzerinden vermeye çalıştığı hususlar açıklanmaya çalışılacaktır.

Tahir Alangu "Zamane Yiğitleri" başlığı altındaki hikâyelerle ilgili şu bilgileri verir:

"Ömer Seyfettin'in epik-tarihî nitelikteki hikâyelerini, Yeni Mecmua devresinin sonlarına doğru yavaş yavaş azaltarak çağdaş toplum olaylarına yönelmiş mizahî hikâyelere döndüğünü görüyoruz. O, bu sıradaki hikâyelerini "Zamane Yiğitleri" seri başlığı altında topluyordu. Böylece günün şartlarını izleyerek "savaş mitosundan" sıyrılıyor, gerçeğe ve taşlayıcı mizaha doğru yöneliyordu. Bu serideki ilk hikâyesi olan "Düşünme Zamanı"ndan sonra "Cesaret" ve "Hâtiften Bir Seda" hikâyelerini yayınladı ki, bunların hepsi de İstanbul külhanbeylerinin hayatlarını tasvir ediyordu. Ömer Seyfettin'in bu "Zamane Yiğitleri" serisinin, gazetelere yayınlanarak ilk barış haberleri ile başladığını görüyoruz" (Alangu, 2010: 319)

Bu cümlelerden hareketle yazarın daha çok sosyal hayatın içinden olaylara yer vereceği ve hayatın içinden tipleri ele alacağı anlaşılır.

İncelemeye başlamadan önce hikâyelerin özetlerini vermek faydalı olacaktır. "Cesaret" adlı hikâye bir perukâr salonunda geçer. İki arkadaş müşteri olarak geldikleri bu salonda beklemektedirler. Salon oldukça kalabalıktır. Onlar da sıralarını beklerken kasada duran genç ve güzel Rum kızını izlerler, onun küçük olduğunu görürler ancak büyüüp güzel bir kız olacağı hayalini kurarlar. Ansızın dükkâna

heybetli biri girer. Pencerelerin camlarını bile yerinden oynatacak kadar iri yarı bu müşteri, bekleyenleri hiç hesaba katmadan kendine bir yer arar. Bu sırada berberler ve diğer çalışanların yanı sıra bekleyen müşteriler de bu yeni müşterinin heybetinden bir hayli korkarlar. Sonrasında bu adam boşalan koltuklardan birine oturur ve herkesin ona saygı göstermesi gerektiğini söyler. Dükkândaki herkes bu adamdan korkarken ve sessiz bir şekilde sıranın kendilerini gelmesini beklerken bir gürültü kopar. Heybetli adam koltuktan kalkar, karşısında duran berberin üstünü gösterir. İki arkadaştan biri yanına gider ve onun bir silahla, iğneyle tehdit edildiğini zanneder. Ancak korkudan elleri titreyen adam, korktuğu şeyin berberin üstünde hareket ettiğini söyleyince bunun bir at sineği olduğunu anlarlar. Heybetli adam, bu duruma gülümsemekten kendini alamayan çalışanlar ve müşterilere aldırış etmeden üstünü giyinir ve dükkândan ayrılır.

“Düşünme Zamanı” hikâyesinde, Badik Ahmet adlı eski bir kabadayının macerası anlatılır. Bu adam, Meşrutiyet’ten sonra giderek itibar kaybeder. Polislerin sıkı denetimleri yüzünden eski hayatına devam edemez, bir iş bulmak zorundadır ancak bunu da gururuna yediremez. Hapse düşer, sürgüne gönderilir, yeniden İstanbul’a döner. Ekmeğini kumardan çıkarmaya çalışır. Ancak bunda da fazlasına tamah etmez. En son oynadığı oyunda da cebindeki son sermayeyi kaptırır. Düşünceli bir şekilde yolda yürürken birisi ona çarparak geçer. Badik Ahmet buna dayanamaz, adamın arkasından bir küfür savurur ancak adam oralı olmaz. Adamın önüne geçer, onu durdurur. Adam onu tanır ancak Badik Ahmet karşısındakini tanıyamaz. Sonrasında tanıyamadığı bu adamın Ödlek Murat adlı namuslu kabadayılardan biri olduğunu fark eder. Aslında eski arkadaşıtlar. Ödlek Murat ona hikâyesini anlatır. Hürriyet’te iftiraya uğrar, sürgüne gönderilir. Balkan Muharebesi’ne katılır. Dönüşte bir konakta uşaklık yapmaya başlar ancak kıt kanaat sürdürdüğü bu hayat, beyin atının ayağına yanlışlıkla bastığı için biter. O da günlerdir aç kalmanın verdiği düşünceyle yolda yürüdüğünü anlatır. Cebinde beş kuruşu olmayan Badik Ahmet, arkadaşının bu durumuna üzülür ve onu bir lokantaya götürür, tıka basa karınlarını doyururlar. Ancak ikisinde de para yoktur, Badik Ahmet asıl düşünme zamanının geldiğini arkadaşına söyler.

“Hâtiften Bir Seda”, Hacı İmadettin Efendi adlı mahallede canlı bir evliya olarak bilinen bir adamın hikâyesidir. İmadettin Efendi dünyadan ve dünya işlerinden elini eteğini çekmiş, evinin en üst katındaki odasından çıkmayan, ailesiyle bile dünya kelâmı etmeyen, sürekli ibadetle meşgul olan biridir. Bu kadar dinine düşkün bir adamın Kötü Tahsin adında bir oğlu vardır ki o da babasına ne kadar ters gelen şey varsa yapan, çapkın, edepsiz bir sarhoştur. Bütün semtin şikâyet ettiği bu adam, İbadettin Efendi’nin dünyadaki imtihanı olarak görülür. İbadettin Efendi, bir akşam karısı Naciye Hanım’a 63 yaşına geldiğini, bahçeye bir mezar kazdırmasını, bundan sonraki ömrünü orada geçireceğini söyler. Karısı ağlayarak onun bu isteğini de kabul eder. Aynı gece Kötü Tahsin yolu karıştırır ve teyzesine gideceken sarhoşluğun da verdiği etkiyle babasının evine gider. Camın önüne geldiğinde bir ses duyar ve babasının ibadet ettiğini anlar. “Uç mübarek uç” diyerek kendince dalga geçer. Oğlunun sesini ayırt edemeyen İbadettin Efendi secdeye kapanır, me-

zar çilesine girmeden hâtiften gelen bir ses olduğunu düşünür. Kendini camdan aşağı bırakır. Tahsin ise annesinin kendisine bir şilte attığını zannederek babasının üstüne yatar. Sabah olduğunda herkes şaşkınlık içindedir. Tahsin tutuklanır, sorgulanır ancak İbadettin Efendi'nin kendini aşağı attığı ortaya çıkar. Tahsin babasından kalan parayı yerken, herkes onun bu durumunu değil keramete erdiğini sanan İbadettin Efendi'nin zannettikleri gibi imanlı biri olmadığını konuşur.

“Korkunç Bir Ceza”, Hasan Ağa ile karısının hikâyesidir. Hasan Ağa İstanbul'a çalışmaya gelirken karısını da yanında getirir. Fatih civarında bir helvacı dükkânı açar. İşleri de yolunda gider. İstanbul'daki kadınları görünce karısının değerini daha iyi anlar. Bir gün hemşehrilerinin vereceği ziyafete davet edilir. Karısı Gülsüm'ü yalnız bırakmak istemez ama hemşehrilerinin ısrarına da dayanamaz. Karısına birini bulup onunla yatmasını, yalnız kalmamasını tembihleyerek gider. Evde yalnız kalmaktan korkan Gülsüm kendini sokağa atar ve bir can yoldaşı bulmak için dolaşır. Sonunda bir külhanbeyi onun teklifini kabul eder. Birlikte eve giderler. Hasan Ağa ise karısını yalnız bıraktığı için rahatsızdır, sabaha karşı evine döner ve onu başka bir erkekle yakalar. Bundan karısını sorumlu tutmaz. Külhanbeyi çok korkar, Hasan Ağa'nın kendisini öldüreceğini düşünür. Hasan Ağa külhanbeyini sırtına alır ve Yedikule'ye kadar götürür. Ona evine bir daha gelmemesini, gelirse Ayastefanos'a kadar götürüp bırakacağını söyler. Külhanbeyi şaşkındır. Evine dönen Hasan Ağa'nın ise hiç öfkesi kalmaz, hayatına kaldığı yerden devam eder.

“Keramet” hikâyesinde Çiroz Ahmet adlı bir külhanbeyinin çıkan bir yangındaki vurgunu anlatılır. Mahallede çıkan yangın herkesi telaşlandırır ancak yangının çıktığı yerden iki ev sonra yer alan türbe herkese, yangının da orada sona ereceğini düşündürür. Kimse türbenin yanacağına inanmaz. Bu durumu fırsat bilen Çiroz Ahmet de fakir mahalledeki evlerde çalınacak bir şey olmadığını bildiğinden gözünü türbeye çevirir. Herkes yangınla meşgul olduğu için kimse onu farketmez. Türbenin içindeki şamdanları, seccadeleri, kitapları alır. Dışarı nasıl çıkacağını düşünürken sandukayı hareket ettirir. Çaldıklarıyla sandukanın altında girer ve bu şekilde türbeden dışarı çıkar. İzleyen herkes de evliyanın kalkıp yürüdüğünü düşünür. Sonrasında ise çıkan yangın sırasında evliyanın kalkıp gittiğini rivayet ederler.

Hikâyelerin özetlerinden sonra kabadayı/külhanbeyi tiplerinin bu eserlerde ele alınmış şekilleri üzerinde durulacaktır: “Cesaret” hikâyesinde görünüş itibariyle kabadayıya benzeyen ancak küçük bir sinekten korkacak kadar farklı bir adam konu edilir. Bu hikâyedeki tip için İnci Enginün'ün işaret ettiği şu husus oldukça dikkat çekicidir:

“Ömer Seyfeddin, hikâyelerinde veya şit adıyla yayımladığı fıkralarında, olayları daha unutulmaz ve çarpıcı kılmak maksadıyla mizaha başvurur. Bu onun hem hikâye yazma tekniğinin bir özelliğidir hem de mizahının bir cephesini verir. Bu mizahî tondur ki, Ömer Seyfeddin'in kolayca propaganda eseri sayılabilecek veya basit magazin hikâyeleri diye bir kenara itiliverecek hikâyelerine bile, hepsi bir arada ele alındığında derin bir mânâ yükler. Yaptığı tenkitleri bıyık altından

gülümsemeden, ağır hiciv tonuna kadar çeşitli tonlarla örtmesini bilir. Bunlar bazan onları örtmek ve gizlemeğe yarar, bana da büsbütün teşhire” (Enginün, 1985: 47).

Bu hikâyede de insanların dış görünüşleri ile iç dünyaları arasındaki tezatlığı toplum içinde herkesin çekindiği bir adam üzerinden verir. Ömer Seyfettin bu tarzdaki hikâyelerinde çizdiği tiplerin detaylı fiziksel tasvirlerini de yapar. Okuyucunun gözünde bu tipler âdeta ete kemiğe bürünür. “Cesaret” hikâyesindeki külhanbeyi:

“Mübalağasız iki metre boy... Siyah, Yavuz-varı palabıyıklar... Gördüğünü yiyecek gibi parıl parıl bakan müthiş, sarı kaplan gözleri... Sonra yüksekliği bir arşından ziyade, kocaman, ama çok kocaman bir kalpak... Belki beş kuzunun derisinden yapılmış korkunç siyah bir kalpak” (Polat, 2011: 700), “Kalın belinde çok gümüşlü bir Çerkez kayışına takılmış koca bir rövelver, irili ufaklı kama, hançer sapları görünüyordu” (Polat, 2011: 701), “Azgın bir boğa gibiydi. Siması, çatık kaşları, büyük ağzı insanın ödünü koparacak derecede müthişti. “Kim bilir nasıl ateşlere girmiş, nasıl düşman sürülerini önüne katarak sürmüştü, er meydanında ne hayale sığmaz yararlıklar göstermişti!” diyordum. Tıpkı granitten canlanmış bir cesaret abidesini andırıyordu. Evet daha yeryüzünde böyle “fevka’l-beşer” devler yaşıyordu. Sanki hâlâ “Kan Kalesi”, “Battalgazi” devrinde gibiydik. “Harbi ortadan kaldırmaya çalışan” filozofların ham hayalleri aklıma geliyor, gülümsüyordum. Allah bu Mümtaz vücutları şüphesiz yalnız muharebe, yalnız şecaat, yalnız hamaset, yalnız kahramanlık için yaratmış olacaktı. Bu ruhta, bu gururda, bu cesaretle, bu heybette insanlar olmasa en mukaddes ananeler erir, hudutlar bozulur, hak kaybolur, tarihler, şerefler, kıymetler, efsane hâline geçerdi” (Polat, 2011:702)

ifadeleriyle detaylı şekilde tasvir edilir. Ancak hikâyenin sonunda bu dev gibi heybetli adamın ufak bir sinekten korkması ve dükkânı terk etmesi, dükkândaki herkesin alaycı tavırları ve şaşkınlığıyla karşılaşılır.

Bu hikâye bir berber dükkânında geçmektedir ve çalışanların bir kısmı Rum’dur. Bu insanların konuşmaları metinde Yunanca olarak verilir ve İstanbul’un kozmopolit yapısı bu şekilde vurgulanmış olur. Özellikle hizmet sektöründe çalışan azınlıkların varlığı bilinen bir gerçekliktir. Ömer Seyfettin de bu hususu hikâyelerinde kullanır. “Düşünme Zamanı” hikâyesinde de iki kabadayının gittikleri lokantanın sahibi bir Yahudi’dir.

Hikâyenin ilginç bir noktası da berber dükkânında sıra bekleyen iki arkadaşın arasındaki bir diyalogta saklıdır: “Palmiyenin altında yapayalnız önüme bakıyor, yorgun dimağımınla, Selim Sırrı’yı hatırlayarak: “şu beyazlı siyahlı döşeme taşlarının üzerinde ayakla dama oynanırsa bu yeni bir spor olabilir mi” diye düşünüyordum”(Polat, 2011: 702). Burada adı geçen Selim Sırrı (Tarcan), II. Meşrutiyet’in ilânından sonra olimpiyat komitesi kurulması için çalışmalar yapmış ve sporun gelişmesi için çalışmış biridir. Ömer Seyfettin’in de spora merakı bilindiğinden verilen bu bilgi anlaşılır hâle gelir. Ayrıca bu durum, Ömer Seyfettin’in hikâyelerinde kurgu olduğu kadar hayatın içinden gerçek insanlar ya da olayların da yer aldığı ispatı gibidir.

Yapılan tasvirlerle bu tipin iki zıt tarafı anlatılır. Çok cesur ve babayiğit görünen bir adamın küçük bir sinek karşısında gösterdiği tavır ilginçtir:

“Şu kalın çizmeli, Yavuzvari palabıyıklı Karadağ tabancalı, Çerkez kamalı dev, şüphesiz bir sürü kurda, canavara, kaplana rast gelse böyle titremez, gözünü kırpmaz, hepsini keser biçerdi. Ama bir kere tifüs mikrobu vücuduna girerse... ne yapabiliridi? Hiç, hiç... Korkusu pek makuldü” (Polat, 2011: 704)

ifadeleriyle anlatılan bir kabadayının, hayatta hiçbir şeyden korkmaz gözüyle bakılan bir adamın, ufak bir böcekten korkması Ömer Seyfettin'in okuru şaşırtmayı seven zihniyetinin bir ürünü olarak değerlendirilebilir.

“Düşünme Zamanı”nda şartların değişmesi ile eski itibarlarını kaybeden iki kabadayı anlatılır. Bunlardan biri Badik Ahmet diğeri ise Ödlele Murat'tır. Bu hikâyede Meşrutiyet'in ilânıyla değişen hayat şartları anlatılarak sosyal hayatın içinden manzaralar da gözler önüne serilir. Tulumba talimleri, semaî kahveleri, Galata'daki evler, şehrin güvenliğini sağlamakla görevli jandarmalar ve polisler, meyhaneler, kumarhaneler, sürgünler, Balkan Muharebesi bu hayatın anlatılan parçalarıdır. Burada bir zamanlar külhanbeylerine baş olacak kadar ileri gitmişken Meşrutiyet'in ilânıyla her şeyini kaybeden Badik Ahmet'in kıyafetlerinin tasvir edilmesi o dönemin kabadayılarının giyimi hakkında fikir verir. Ayrıca bu hikâyede sadece sözlerle değil yürüyüş, hâl ve tavır bakımından da kabadayıların tasvir edildiği görülür:

“Pantolonunun kadife paçalarını kıvırdı. Trablus kuşağını yokladı. Siyah sıfır fesinin altından fıskıran yağlı karışık saçlarını kaşdı. Sonra ellerini arkasına bağladı. Sübekten çarpık kalan bacaklarını yanlara atar gibi yengeçvari yürümeye başladı” (Polat 2011:664), “Koyu siyah fesi yine sıfırdı. Siyah şeritli bol pantolonu yine açık karadut rengindeydi. İpek Trablus kuşağı, “yardan ayrıldımvarı” çapraz yeleği, gümüş muskalı kalın boynundan kenarları gözüken, kavuniçi fildekoz fanilâsı... dar kollu, kısacık siyah trikodan ceketı... rugan maskaratlı, yumurta ökçeli kunduraları” (Polat 2011:666).

Okurun gözünde canlandıracağı kadar başarılı bu tasvirler yazarın ele aldığı tipleri iyi tanıdığının da göstergesi sayılabilir.

Hikâyedeki diğeri kabadayı olan Ödlele Murat ise “namuslu kabadayı”lardandır.

“Galata memleketinde, İstanbul'da, Eyüp'te, Üsküdar'da namı söylenirdi. Semaî kahvelerinde onun gibi destan söyleyen, mâni düzen yoktu. Çok cesurdu. Ama en ufak, en ehemmiyetsiz şeyi derin derin düşünür, derin derin hesap ederdi. Onun için “Ödlele” lâkabını almıştı. Hiç hapse girmemiş, ömründe bir defacık olsun karakola çağrılmamıştı. Namuslu kabadayılardandı. Semt halkı ona “haysiyet, mertlik, doğruluk” timsali gibi bakarlar, en nazik kalem beyleri bile onu yerden selâmlarlardı. “Racon” a muhalif nefes bile almazdı” (Polat 2011:667).

Burada insanları rahatsız etmekten uzak bir tip söz konusudur. Kabadayıların toplum içindeki olumsuz algıları düşünüldüğünde yazarın, bu insanların sadece

karanlık, korkulan, rahatsızlık duyulan taraflarını değil iki farklı yüzünü de gösterdiği tespiti yapılabilir.

Buldukları mevkiyi kaybeden bu insanların sonrasında zorlu bir hayat mücadelesi verdikleri, geçim sıkıntısı yaşadıkları da bu hikâye vasıtasıyla ifade edilir. Devletin güvenlik güçlerinin toplum düzenini sağlamak konusunda yetkilerini kullanmaları kabadayılardan durumlarını değiştirir ve de toplum düzenindeki değişikliğin göstergesi olur. Eskiden herkesin korktuğu ya da saygı duyduğu kabadayılardan meşrutiyetten sonraki akıbetleri de dile getirilir:

“Kolayını bulup “serseridir” diye dışarıya sürülmekten kurtulanların kimi kahve, kimi kuşçu dükkânı açmış, kimi kolcu yazılmış, kimi uşak olmuş, kimi gazete müvezziliğine başlamıştı. Ama Badik Ahmet... yaşamak için yine bir iş tumadı” (Polat 2011: 662).

Şartlar bu kadar değişince eski zaman kabadayılardan olan Badik Ahmet, harçlığını kumar oynayarak çıkarmaya çalışır ancak bunda da çok başarılı olamaz.

Bu hikâyede karakterlerin sadece hayatlarından, giyim kuşamlarından değil konuşmalarından da gerçekçi kesitler sunulur. Onların konuşma dilleri hikâyedeki canlılığı artıran bir unsur olarak düşünülebilir: “Akla yelken etmek”, “alimallah bir yumruk inersen”, “ulan Ödle, sen hiç falso etmezsin, kabahatin tutulmaz”, “vay ölüsü kınalı, kabahata yan gel”, “kertenkele misin be mübarek”, “vay anasını be”, “vay enayi vay”, “beğenmeyen kızını vermesin” gibi ifadeler o dönemin sokak ağzında da kullanılan, mahallenin biçkin delikanlılarının sözleridir.

Hikâye İstanbul’da çeşitli semtlerde geçer. Aksaray, Samatya, Galata, Sandıkburnu, Tatavla, Boğazkesen, Eyüp, Üsküdar, Arnavutköyü hikâyede adı geçen mekânlardır.

“Cesaret” hikâyesindeki alaycı tavır “Hâtiften Bir Seda” da da görülür. Burada baba-oğul arasındaki nesil çatışması farklı bir açıdan verilir. İbadet etmekten başka bir amacı kalmayan bir babayla, sarhoş ve başıbozuk oğlu arasındaki bu zıtlık hikâyenin sonunda trajikomik bir şekilde gösterilir. Bu hikâyede dikkati çeken şey hem babanın hem de oğulun aşırı denilebilecek hayat tarzlarıdır. Kötü Tahsin namıyla bilinen bu hayırsız evlat şöyle tasvir edilir:

“Gece gündüz içen rezil bir sarhoş! Namussuz bir kumarbaz! Çapkın, mütecaviz, cesur, edepsiz bir tulumbacı! Yalnız mahallenin değil, bütün semtin ahali onun şerrinden yaka silkerdi. Şehrin dört tarafında ayrı ayrı lâkapları, isimleri vardı. Bunların içinde en çok kullanılan İstanbul zabıtasının resmen kabul ettiği isimdi: Kötü Tahsin. Kapalı kadınlara lâf atar, açık kızların olmayacak yerlerine dokunur, tenhada rastladığı çocukların ayaklarından zorla potinlerini çıkarıp alır, en yüksek duvarlardan atlar, dükkân peykelerini kırar, hâsılı akla gelmez hiyanetler yapardı. Kötü Tahsin’i babası daha sekiz yaşında iken, bir kız çocuğunun yanağını ısırıldığını duyunca reddetmiş, teyzesinin yanına vermişti. O vakittenberi Yedikule bedenlerinde kuş tutmaya, dalavere çevirmeye, Samatya izbelerinde yatmaya alışan Kötü Tahsin büyüyünce en meşhur serserilerin serdarı olmuştu” (Polat 2011: 716).

Baba İmadettin Efendi de dünyadan elini eteğini çekmiş tavrıyla anlatılır:

“Namı civarda “Radiyallahu anh” diye anılan bu zat hakikaten canlı bir evliya gibiydi. Geçmiş takva asırlarından ahir zamanın bu günlerine nasılsa kalmış bir zahit sanılırdı... Yıllar vardı ki dışarı çıkmak değil, hatta evinin ikinci katına bile inmiyordu... En yukarıda sokak üstüne küçük bir odanın içinde gece gündüz, sabah akşam ibadetten başını kaldırmazdı. Yatağı, yerdeki kuru seccadesi; yorganı sırtındaki eski abasıydı... Hacı İmadettin Efendi “dünya kelâmı” da etmezdi. Yirmi senedir işaretlerle konuştuğu sadık darısı Naciye Hanım her akşam iftarlığını, her gece sahurluğunu değimi bir bakır sininin içine kor, ayaklarının ucuna basarak musluğun yanına bırakırdı. Âkil baliğ olduğu sabahtan beri öldürmeğe çalıştığı “nefs-i emmare”sini canlandırmamak için et, yumurta, yoğurt yemez, süt filân içmezdi” (Polat, 2011: 715,716).

Bu iki hayat tarzının aynı evin içinde sürdürülüyor olması hikâyenin temelini oluşturur.

Hikâyede anne-babanın hayırsız evlâdı olarak gösterilen Kötü Tahsin'in neden kötü olduğuyla ilgili de bir yorum yapılır ve onun varlığının babası İmadettin Efendi'nin imtihanı olduğu düşünülür. Ancak annesinden fidye gibi harçlık alan ve babasının sahip olduğu malların üstüne konmak için onun ölmesini bekleyen hayırsız bir evlât olduğu da açıktır. Yazar hikâyede birbirine zıt olan unsurları yaptığı tasvirlerle de besler. Burada söz konusu olan iki kutup baba-oğuldur. Oğulun hayırsızlığı, sarhoşluğu karşısına babanın inancını ve dünyadan elini eteğini çekmiş tavrını koyar.

“Hâtiften Bir Seda” da serserilik yapan Tahsin'in kılık kıyafeti ve konuşma üslûbu hikâyeye canlılık ve gerçeklik katması bakımından önemlidir: “Bu yumurta ökçeli, bol paçalı ayaklar onu mahallesine getirdi. Öğleye kadar Gümüştalkalı' da, öğleden sonra Sadıkburnu'nda kafayı çekmişti. Bastığı yeri görmüyordu. Ters dönmüştü” (Polat, 2011: 718). Buradaki tasvir dönemin kabadayılarının kıyafetlerine uymakta ve yazarın diğer hikâyelerindeki kıyafet tasvirleriyle örtüşmektedir. Kullanılan dile örnek olarak: “Hoş bulduk imanım”, “bizim ölüsü kınalı moruk daha caddeyi tutmadı mı”, “ulan, bir hayırlı haber versenize bana”, “vay ölüsü kandilli, moruğun evine gelmişim be”, “bizim moruk”, “uçacak ölüsü kınalı” gibi ifadeler dikkati çeker. Argonun ve sokak dilinin kullanılması Ömer Seyfettin'in yaşanılan hayatın gerçeklerine hâkimiyetini gösterir.

Bu hikâyede bir diğer dikkati çeken unsur ise toplumun tepkisinin açık şekilde anlatılmasıdır. Toplum hayatında saygın bir yeri olan, dini bütün bir Müslüman olarak bilinen İmadettin Efendi'nin intihar etmiş olduğuna kolaylıkla inanılması ve hayırsız evlâda gösterilecek tepkinin, oğula değil de babasına gösterilmesi değer yargılarının çabuk değişebildiğine işaret eder. İnsanlar inandıkları şeylere karşı olan tavırlarını hemen değiştirebilmektedirler, bu da yazar tarafından topluma yapılan bir eleştiri olarak kabul edilebilir.

“Hâtiften Bir Seda” hikâyesinin mekânı İstanbul’dur. Aksaray, Fatih, Yedikule, Samatya, Beyoğlu, Gümüşhalkalı, Sadıkburnu semtleri mekân olarak seçilmiştir. Ayrıca olay bir mahallede kendi hallerinde yaşayan bir ailenin evinde geçer. Yazar, sıradanlığın içinden trajikomik bir son çıkartır.

“Korkunç Bir Ceza” başlıklı kısa hikâye de Ömer Seyfettin’in alaycı tavrının bir örneği olarak kabul edilebilir. Burada külhanbeyi merkezde bir tip olmamakla beraber kilit bir noktada bulunmaktadır. Karısını bir külhanbeyi ile yakalayan Hasan Ağa’nın verdiği ceza korkunç değil, komiktir. Ancak burada külhanbeyinin korkaklığı ve sakince kendisine verilecek cezaya razı oluşu da şaşırtıcıdır. “Cesaret” hikâyesindeki benzer bir külhanbeyinin burada da kullanıldığı görülür. Belirleyici özellik olarak külhanbeyinin kıyafetleri dikkati çeker: “Saçlarını taradı. Kuşağını sardı. Fesini “yârdan ayrıldımvarı” başına yerleştirdi” (Polat 2011: 955). Dış görünüş olarak külhanbeyinin -hikâyede çapkın bir adam- olmasına rağmen bu kadar korkak olması ve Hasan Ağa gibi birine kolaylıkla boyun eğmesi ilginçtir. Hasan Ağa külhanbeyini sırtında Yedikule’ye kadar götürür bırakır, evine yine gelse Ayastefanos’a kadar götürüp bırakmakla tehdit eder. Hasan Ağa’nın aldatılma karşılığında cezayı sadece külhanbeyine vermesi, çok sevdiği ve masum olduğuna inandığı karısına karşı affedicisi olması ise başka bir şaşırtıcı taraftır.

Bu hikâyede mekân olarak İstanbul’un Fatih, Tavukpazarı, Aksaray, Altınmermer, Samatya, Yedikule, Ayastefanos semtleri kullanılır. Söz konusu Anadolu’dan İstanbul’a göç eden bir aile olduğu için de ağız özellikleriyle metinde yer alırlar: “Bizim avrat yalnızdır”, “onunla yat, sakın gorhma”, “İstanbul’a avrat götürmek âdet değildir emme sen bu işi ediyon... Kümesin gapısı açık galınca içeri dilki dalar”, “ayon ne oluyon”, “ben ne bileyün”, “senin gebehetin yoh”, “ben ona gosterceğüm” ifadeleri örnek olarak gösterilebilir.

“Keramet” hikâyesinde Çiroz Ahmet adında bir külhanbeyinin macerası anlatılır. “Kaşarlanmış bir külhanbeyi” olarak nitelendirilen Çiroz Ahmet, mahallede çıkan bir yangından istifade etmek ister. Ancak fakir olan mahallede hırsızlık yapabilmesi mümkün değildir, o da gözünü bir türbeye diker. Herkesin saygıyla yaklaştığı türbeyi soyacak kadar düşkün olan bu adam mahallelinin yangınla uğraştığı sırada amacına ulaşır. Bu hikâyede de külhanbeyinin fiziksel özellikleriyle ve kıyafet detayıyla anlatıldığı görülür: “Çiroz Ahmet son derece kuvvetliydi. Hani o yalnız külhanbeylerine mahsus pazusuz, idmansız, sporsuz, gizli, harikulade kuvvet”, “...belinden çıkardığı Trablus kuşağı” (Polat, 2011: 1045). Böyle bir güçle, aklında yaptığı hesaplar doğrultusunda “yükte hafif, pahlada ağır” ne varsa almaya karar verir. Türbeden kimseye fark ettirmeden çıkmak için de yine aynı güçle sandukanın altına girer ve çıkıp gider. Mahalleli ise durumdan habersiz evliyanın yangında yerinden kalkıp gittiği söylentisiyle geride kalır. Bu hikâyede hayatın içinden bir gerçeklik anlatılır. Açıkça ifade edilmese de İstanbul’da çıkan ve büyük tahribata yol açan yangınların o dönemdeki sıklığı düşünüldüğünde mekân olarak İstanbul’un seçildiği düşünülebilir. Hikâyenin yayımlandığı tarih 17 Temmuz 1335(1919)’dir. Bu dönemin öncesinde şehirde 1908’de Çırçır, 1910’da Çırağan

Sarayı, 1911'de Bâbıâli, 1911'de Uzunçarşı, 1918'de Sultanselim yangınları çıkar ve İstanbul'a büyük zararlar verir. Hikâyede böyle bir olay üzerinden kurgunun yapılmış olması da Ömer Seyfettin'in hikâyelerindeki önemli kaynaklardan biri olarak sürdürülen hayata işaret eder. Yine itfaiye bölüğünün yangındaki çalışması, polislerin güvenliği sağlamadaki gayretleri hikâyeyi sosyal olarak besleyen unsurlardır. Halkın masumiyeti ve türbeden çıkan sandukaya hayret ve korku dolu gözlerle bakmaları da Ömer Seyfettin hikâyelerindeki şaşırtıcı, beklenmedik bir unsur olarak belirtilebilir. Hikâyenin sonu da ibretlik bir sahne gibi anlatılır.

Sonuç:

Bu makalede ele alınan beş hikâyede kabadayı/külhanbeyi tipleri merkezli bir inceleme yapılmıştır. Hikâyelerin üst başlığı olan “zamane yiğitleri”, “Cesaret” ve “Düşünme Zamanı”nda bulunmasına rağmen bu tipin ele alındığı “Hâtiften Bir Seda”, “Korkunç Bir Ceza”, “Keramet” başlıklı hikâyeler de incelemeye dâhil edilmiştir.

Ömer Seyfettin hikâyelerinde kurgusal özelliklere de yer verse, sürdürülen hayat, o hayatın içinden insanlar ve olaylar hikâyelerin önemli kaynaklarından biri olarak belirlenebilir. Yazarın hayatını sürdürdüğü dönem düşünüldüğünde hem siyasi hem sosyal hem de kültürel olarak çok renkli ve karışık olduğu bilinmektedir. Yazar da şahit olduğu bu gerçeklikleri hikâyelere dönüştürerek zamanına tanıklık eden edebî eserler verir.

Ömer Seyfettin’in hikâyelerinde tipler konusunda en çok bilinen ve sembolleştirilenler, millî unsurlar etrafında anlatılan, dürüst, çalışkan, kaynağını tarihten alan cesur tipler ve Meşrutiyet’in ilânından sonra ortaya çıkan, yeni bir dünya görüşü ve zihniyetin temsilcisi olan tiplerdir. Bu makalede ele alınan kabadayı/külhanbeyi tipi ise sıradan olan ancak toplum hayatının içinde varlığı bilinen ve korku/saygınlık arasında bir tutumla karşılanan tiplerdir. Toplum düzeninin sağlanması noktasında bile bir dereceye kadar önemleri olduğu düşünüldüğünde bu tiplerin ele alınması yazarın hikâyeciliğindeki farklı bir bakış açısını da gösterir. Toplumun her kesiminden insan Ömer Seyfettin’in hikâyelerinde yer alır.

“Cesaret” hikâyesinde güçlü, kuvvetli görünen bir kabadayının aslında ne kadar korkak olduğu anlatılmak istenir. İnsanların dış görünüşleriyle uyandırdıkları itibar ve saygının, kalıcı olmasının iç dünyalarıyla örtüşmediği takdirde sağlanabileceği vurgusu yapılır. Dışarıdan görülen dünya ile iç dünyanın zıtlığı ironik bir şekilde ifade edilir. Bir perukâr dükkânında geçen olayda bu kabadayı tipli adamın karşısında orada çalışan Rum azınlıklar ve hikâyenin anlatıcısı da olan iki arkadaş vardır.

“Düşünme Zamanı” başlıklı hikâyede itibarını kaybetmiş iki kabadayının hikâyesi anlatılır. Burada hikâye zamanı on yıllara dayanır çünkü Meşrutiyet’in öncesi ve sonrasındaki iki dönem karşılaştırılır. Bu iki dönem hem sosyal hayatı etkiler hem de kabadayıların hayatlarında bir dönüm noktası olur. Önceki dönemde istedikleri gibi bir sosyal düzen kuran bu insanlar, Meşrutiyet’in ilanıyla birlikte sahip oldukları bütün üstünlükleri kaybeder. Çeşitli cezalar alıp sürgüne gönderilenler de olur. Hayatlarını yeniden kurmak için de normal insanlar gibi çalışmak durumunda kalırlar. Ancak bunu yapmaktaki başarıları olamayınca sefaletle yüzleşirler. Birbirlerini eskiden tanıyan bu kabadayılardan biri olumlu diğeri olumsuz tip olarak anlatılır. Ancak değişen düzen ikisini de benzer noktalara sürükler. Hayata yeniden tutunma çabası içinde olan bu iki insan birbirlerine yaşadıklarını anlatırlar. “Cesaret” hikâyesinde olduğu gibi yine bir azınlığın(Yahudi) işlettiği lokantaya gider, ceplerinden beş kuruş olmadan karınlarını doyururlar. Asıl düşünme zamanı ise hesabın istendiği zaman gelecektir. Bu hikâyede bir dö-

nem değerlendirilmesi yapılır, değişen siyasî düzenin sosyal hayattaki yansımaları külhanbeyleri üzerinden verilir.

“Hâtiften Bir Ceza” hikâyesinde Ömer Seyfettin’in ironik anlatım tarzının bir örneğiyle karşılaşılır. Burada nesil çatışması baba-oğul üzerinden verilir. Ancak burada klasik bir çatışma kurgusundan çok, iki zıt kutbun anlatılarak kurgulanması görülür. Baba, ibadet etmeden vaktini geçiremeyen, ailesini ve bütün dünyevî işleri bir tarafa bırakmış, bütün mahallede dini bütün bir müslüman olarak tanınır. Oğlu ise kendi babasının mirasına konmak için gün sayan, evine gelmekten ve babasıyla karşılaşmaktan çekinen, babası tarafından evden kovulan, sürekli sarhoş gezen ve insanlara musallat olan biridir. Bu iki zıt insanın hikâyesinin sonunda tahmin edilenden farklı bir akıbetle karşılaşmaları ise okuyucuyu şaşırtır. Ancak toplumun bakış açısını kolaylıkla değiştirebilmesini eleştirmek için yazarın böyle bir sona başvurduğu düşünülebilir.

“Korkunç Bir Ceza” hikâyesinde de Ömer Seyfettin’in okuru şaşırtan bir kurgusuna rastlanır. Hikâyenin şahıs kadrosundan bir tip olan kabadayı gülünç bir tavırla anlatılır. Çapkınlık yapmak için gittiği evde yakalanınca kendisinden yaşça büyük bir adama hiç karşı koymaması, tamamen korkak bir tavır sergilemesi de bir kabadayıdan beklenmeyecek bir davranıştır.

“Keramet” başlıklı hikâyede “Hâtiften Bir Ceza” da olduğu gibi toplumun bakış açısıyla ilişkili bir durum ortaya konulur. Çiroz Ahmet hırsızlık yapmanın peşinde bir külhanbeyidir. Yangın çıkmasını fırsat bilerek bir türbeye girer ve sandukanın altına girerek olay yerini terk eder. Bu durum karşısında orada toplanan insanlar neler olduğunu anlamak, sorgulamak yerine, türbede yatan evliyanın durumdan rahatsız olup gittiğini söylerler. İnsanların gördüklerine hemen inanmaları, tepkisiz kalmaları eleştirilir. Onların bu duyarsızlıkları yüzünden yangın faciasının yanına türbe hırsızlığı da eklenir.

Ele alınan beş hikâyede kabadayı/külhanbeyi tipleri oldukça gerçekçi bir şekilde tasvir edilir. Bu, yazarın tasvir yapmaktaki başarısının yanında hikâyelerdeki gerçekçiliği göstermesi bakımından dikkate değer. Bu tipler argoya varan konuşmaları, giyim tarzları, hal ve hareketleri ile adeta canlı şekilde tasvir edilir. Yaşadıkları yerler, buldukları konum, toplumun kendilerine bakış tarzı da bu tiplere uygun şekilde anlatılır. Aksaray, Fatih, Samatya, Yedikule, Galata gibi semtler hikâyelerde odak noktası olan mekânlar olarak değerlendirilebilir. Bu tipler palabıyıklı, Trablus kuşaklı, yumurta ökçeli ayakkabılar, geniş paçalı pantolonlar giyen, kama ya da hançer taşıyan, başlarında fesleri olan, yan yan yürüyen insanlardır.

Hikâyelerde kullanılan dil konusunda tutarlılık vardır. İstanbul Türkçesi denilebilecek dil, diyalogların kullanıldığı yerlerde hem ağız özelliklerini hem de sokak ağzını ve argoyu yansıtan bir niteliğe bürünür. Yazar, azınlıkların dilleri ve Anadolu’dan gelmiş insanların ağız özelliklerini yansıtmaktan çekinmez.

Sonuç itibariyle Ömer Seyfettin'in kabadayı/külhanbeyi tiplerini ele aldığı hikâyelerde tasvire dayalı bir anlatımla, sürdürülen hayatın gerçekliğini yansıttığını söylemek mümkündür. Hikâyelerde kullandığı dil ile ve olay örgüsündeki şaşırtıcı detaylarla kendine ait bir hikâye dünyası kurduğu görülür.

Kaynakça:

ENGİNÜN, İnci, (1985), Ömer Seyfeddin'in Hikâyeleri, Doğumunun Yüzüncü Yılında Ömer Seyfettin, Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Türk Fikir ve Sanat Adamları Dizisi No:1, Ayrı Basım, 37-49.

POLAT, Nâzım Hikmet, (2011), Ömer Seyfettin Bütün Hikâyeleri, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 24-25.

ŞENGÜL Abdullah, (2003), Tahkiyeli Eserlerde "Model Şahıs" Meselesi ve Ömer Seyfettin'in Hikâyelerindeki Model Şahıslar Üzerine Bir İnceleme, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: V, Sayı:1: 13-28. A L A N G U Tahir, (2010), Ömer Seyfettin Ülkücü Bir Yazarın Romanı, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 167-438.

CEZAR Mustafa, (1963), Osmanlı Devrinde İstanbul Yapılarında Tahribat Yapan Yangınlar ve Tabii Âfetler, Türk Sanatı Tarihi Araştırma ve İncelemeleri I, İstanbul, 327-414.

Extended Abstract :

Ömer Seyfettin is one of the important authors of Turkish literature and storytelling. He became one of the pioneers in Maupassant-style stories in Turkish literature by writing stories based on narrative of incidents, maintaining a certain angle despite the political and social changes experienced in his lifetime. The stories by Ömer Seyfettin have been the subject of many studies; however, when the stories are analyzed, there are especially two types (characters) that come to the forefront: One of them is the type that is heroic, courageous, fair, highly nationalist; the other is the enlightened type representing the degenerated people that emerged after the Second Constitutional Era. The subject of this article is the rowdy/tough guy type from the author's stories. The main type assessed here is the "Dare Devils of the Time" (Zamane Yiğitleri) , named so by the author himself. There are two stories to be analyzed under the title of "Dare Devils of the Time": "Courage" and "Time to Think". However, when we go through Ömer Seyfettin's stories, we can identify three other stories that have the rowdy/tough guy type. These are the stories titled: "A Gentle Voice", "A Horrible Punishment", and "Miracle". The five stories mentioned above will be evaluated in this article.

The story titled "Courage" is about a physically rowdy/tough looking guy and the difference between his physical appearance and his inner world. In the story, this guy walking into a barber shop has such an imposing look that everyone in the barber shop approaches him with fear and respect. Thus, someone gives their seat to the guy. After a while, the guy jumps up with fear. Everyone thinks that there is a big threat around, enough to make this guy jump. But it turns out that it was just a fly that scared him. After this incident, the tough looking guy looks pathetic with everyone else laughing at the situation and we realize that he doesn't have an ounce of courage in him. The ending to this story about this tough-looking guy getting scared by a fly is an example for the striking, surprising endings of Ömer Seyfettin stories.

"Time to Think" tells the story of two rowdy guys who are bothered by the shift in their positions after the Second Constitutional Era. The two rowdy guys who are old friends have trouble adjusting to the changing political and social life. They face problems such as exile, loneliness and financial difficulties when they eventually lose their reputation /respectability. This story also tells how the social life has changed within time. The ending to the story is around the emotions the two guys feel when they go to a restaurant to eat and think about how they will pay the bill.

The story called "A Gentle Voice" is about a father-son conflict. The story explains two completely opposite ideas through this father and son duo. The father İmadettin Efendi is a man who devoted himself to religion and prayers and drifted away from the world and family life. The son, however, is a guy known as Bad Tahsin; always drunk, constantly disturbing people around him and wanted by the police. The people in the neighborhood think that the son is sent to the father as a test. The son, who wants his father to pass away so that he can inherit his possessions, sell them and spend the money, also extorts pocket money from his mother.

One day as Tahsin was drunkenly walking home, he sees his father looking down the window and tells him that he prays so much that one day he will eventually start flying because of it. The father thinks that the voices were coming from a supernatural being and jumps out of the window. The son thinks that his mother threw a blanket for him to lay on and lays on his father's body. When everything is revealed in the morning, Tahsin is arrested at first but is released later as he had no fault in the situation. Meanwhile, the people of the neighborhood, who consider İmadettin Efendi to be a devout man, believe that he committed suicide and immediately judge him for that.

"A Horrible Punishment" gives us a section from the life of a husband and a wife who move to Istanbul from Anatolia. The husband is invited to go out with his friends. He doesn't want to leave his wife alone at home but cannot resist the insistence by his friends. He tells his wife to find a friend so that she is not alone at home. So, his wife finds a rowdy guy passing by and takes him home. Not wanting to leave his wife alone at home, the husband goes back home early and is faced with the situation. He carries the guy out, far away from home. He tells the guy to stay away from his wife and threatens him. By the time he gets back home, he is no longer mad at his wife. They pick their life up where they left off.

The story named "Miracle" tells us the story of a rowdy guy robbing a tomb (mausoleum) by taking advantage of a fire that broke out. While everyone is busy fighting the fire, the rowdy guy enters the tomb and hides under the symbolic coffin while he gets out of there. Everyone thinks that the saint in the tomb was so disturbed by the fire that he actually left the tomb and the story is told as such. The incident is a simple robbery but no one can even imagine something like that happening.

The common point for all five stories is the rowdy/tough guy type. This type is usually explained in detail especially with the help of physical descriptions. Their clothes, the bands they wrap around their waist like a belt, the guns they carry, the way they walk and talk reveal these types very clearly. At this point, they also become important as they reflect a part of the street life in that period.

While approaching these characters in his stories, Ömer Seyfettin also changes the language of the stories in order to make them more realistic. For instance, in the story "Courage", where mainly Istanbul Turkish is prominently spoken, we see that the people of Greek origin working in the shop have their own dialect. Similarly, in "A Horrible Punishment", the people who came from Anatolia maintain their own dialect in the story. The most prominent difference in the language becomes obvious where the rowdy/tough guys talk. Here we can see both the street language and slang. This is another element that reflects how close these stories are to the reality.

When these stories around these specific types are analyzed, we can see that Ömer Seyfettin tried to surprise the reader through contrast/differences. We can also say that these people are reflected as living characters thanks to detailed descriptions and they represent a certain aspect of life at the time.

